

До

Министерски съвет
гр. София 1594, бул. „Княз
Александър Дондуков“ No 1,
Tz.Hinkova@government.bg

Изх.№ 1567/20.10.2022

Относно: Становище по доклад по ЕО на Национален план по възстановяване и устойчивост¹

Уважаеми дами и господа,

Запознахме се с доклада по Екологична оценка на НПВУ, нашето становище засяга основно мерките във връзка с Инвестиция 14–Схема в подкрепа на изграждането на минимум 1.4 GW ВЕИ и батерии.

Препоръка

В раздел 8.2 МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРИ РЕАЛИЗИРАНЕТО НА ПРОЕКТИТЕ ПО НПВУ, в таблица „МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРИ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИТЕ ПО НПВУ“:

- третата мярка към компонент „Биологично Разнообразие“ да се промени както следва:

„Да не се разполагат инвестиционни предложения за изграждане на нови вятърни и фотоволтаични електроцентрали на нов терен, или довеждаща инфраструктура за съществуващи такива по нов терен, когато инвестиционните предложения попадат в границите на защитени зони и територии. Изключения се допускат единствено за инвестиционни предложение върху изкуствени и застроени площи, сгради, транспортна инфраструктура, паркинги, сметища и пречиствателни станции, насипища и хвостохранилища, индустриални терени, открити рудници и мини.
“

- да се добави четвърта мярка със следния текст:

„До приемането на становище по екологична оценка на „Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г. и проект на Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата до 2030 г. на Република България (ИНПЕК)“ да се прилагат мерките и

¹ <https://www.moew.government.bg/bg/konsultacii-po-doklad-za-ekologichna-ocenka-deo-na-nacionalen-plan-za-vuzstanovyavane-i-ustojchivost-na-republika-bulgariya-versiya-1-5-ot-06-04-2022-g/>

ограниченията от становището по ЕО N 1-2/12 относно Национален план за действие за енергията от възобновяеми енергийни източници 2011 – 2020 на МОСВ при одобряване на инвестиционни предложения по тази инвестиция“

Мотиви

1. Значителни отрицателни въздействия на инвестиция 14 върху предмета на опазване в защитените зони

В раздел V. „Описание и анализ на вероятността и степента на въздействие на плана върху предмета и целите на опазване на Защитените Зони“ на Приложение към точка 7.2.9. „Оценка на очакваните въздействия върху защитените зони по Натура 2000“, се оценява въздействието на общо 13 инвестиции, включващи инвестиция 14 - Схема в подкрепа на изграждането на минимум 1.4 GW ВЕИ и батерии. Въздействието се оценява върху природните местообитания, видовете растения, безгръбначни, риби, земноводни и влечуги, бозайници (без прилепи), прилепи и птици, предмет на опазване в зоните. От всички тях, единствено инвестиция 14 е оценена като такава, имаща отрицателно въздействие по абсолютно всички категории въздействия: пряко унищожаване на местообитания, увреждане на местообитания, фрагментация, бариерен ефект, безпокойство и смъртност.

Анализът на отрицателни въздействия върху целостта на зоните оценени като **значителни** (раздел V.2.) включват: загуба на природни местообитания, загуба на местообитания на видове, бариерен ефект, унищожаване на индивиди и нарушаване на видовия състав.

Вижда се, че описаните сериозни отрицателни въздействия върху предмета на опазване на защитените зони, чиято степен е оценена като значително е на инвестиция 14.

Предвидените мерки за намаляване на въздействията в раздел 8 не водят и нямат доказана ефективност по отношение на предотвратяване увреждането целостта на защитените зони установено в самия доклад, включително и най-вече в резултат на кумулативни въздействия върху природозащитния статус на местообитанията и видовете и следователно, водят до нарушаване на чл. 6.3, във връзка с чл. 6.2 на Директива 92/43/ЕИО. Предложените от нас мерки санират изцяло, при необходимата степен на правна сигурност и реципрочност спрямо целите на Директива 92/43, този съществен порок.

Повечето защитени зони нямат никакви забрани за вятърни и фотоволтаични електроцентрали в заповедите за обявяване, ако въобще имат такива заповеди. Системите за ранно предупреждение за защита на птиците при експлоатацията на вятърни електроцентрали са най-различни типове и никога не могат да предотвратят въздействията, а само могат да намалят в различна степен смъртността. Те са доказано неработещи при птици, които мигрират през нощта и при наличие на гнезда на грабливи птици в близост, както и когато липсва контрол върху прилагането им от страна на институциите, както е в България.

Сдружение за дива природа БАЛКАНИ

Регистрирано в Софийски градски съд с дело 5150/1992.
Адрес на седалището: бул. Драган Цанков № 8, 1164 София
Ел. поща: office@balkani.org
Дан. No1227043209, Булстат 831467860

2. Нужда от насочване на публичните инвестиции във ВЕИ проекти извън националната екологична мрежа

В резултат на политиките за декарбонизация и енергийна независимост се очакват мащабни инвестиции в проекти за ВЕИ. Нужно е като минимум публичните средства за стимулиране развитието на ВЕИ да бъдат насочвани извън териториите от националната екологична мрежа по смисъла на ЗБР. Това се налага поради факта, че мащабът на тези инвестиции се очаква да е значим, кумулативен и хоризонтален, което налага хоризонтални мерки за превантивна защита като решение за изграждане извън защитени зони (ЗЗ) и защитени територии (ЗТ).

Такъв тип мерки са допустими и са императивно задължение при наличие на риск от увреждане на целите на защитените зони от НАТУРА 2000 съгласно чл.6.2. на Директива 92/43/ЕИО:

„2. Държавите-членки вземат подходящи мерки за предотвратяване в специалните защитени територии на влошаването на състоянието на естествените местообитания на видовете, както и обезпокояване на видовете, за които са определени териториите, доколкото това обезпокояване може да има значително въздействие с оглед на целите на настоящата директива.“

Също така, насочване на инвестициите извън защитените зони отговаря на целите на Закона за биологичното разнообразие: цел съгласно чл.2, т.1 на ЗБР е „опазването на представителни за Република България и за Европа типове природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни, животински и гъбни видове в рамките на Национална екологична мрежа“.

Такава мярка отговаря и на целите на ЗЗТ, **Чл. 2.:**

(1) Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото.

(2) Опазването на природата в защитените територии има предимство пред другите дейности в тях.“

Не на последно място, възможност за предварителна забрана за определени действия при опасност от увреждане, предвиждана като възможност в чл.19, макар тя да се отнася за необявени зони (към момента общо 47 зони). Тоест законодателят е предвиждал възможността за предварителни хоризонтални забрани в защитените зони.

3. Нуждата от правна сигурност за изпълнителите на проектите по НПВУ

Сдружение за дива природа БАЛКАНИ

Регистрирано в Софийски градски съд с дело 5150/1992.
Адрес на седалището: бул. Драган Цанков № 8, 1164 София
Ел. поща: office@balkani.org
Дан. No1227043209, Булстат 831467860

Практиката по инициране на проекти за ВЕИ в защитени зони не само противоречи на природозащитните цели на тези Natura 2000 места, но създава конфликт между инвеститори и природозащитни организации, водещи до значима загуба на обществен и частен ресурс. Достатъчно е да припомним проектите за ветрогенератори в ЗЗ „Калиакра“ и свързаното с това осъдително решение на Съда на европейския съюз², както и оспорванията на проекти за фотоволтаици в защитени зони³. При тези оспорвания аргументите за нуждата от опазване на съответните типове природни местообитания и местообитания на видове са ясни.

За да се избегне подобна ситуация, становището по ЕО N 1-2/12 относно Национален план за действие за енергията от възобновяеми енергийни източници 2011 – 2020 на МОСВ⁴ съдържа ограничаване за изграждане на ВЕИ в защитени зони. В момента липсва приключила процедура по екологична оценка на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г. и проект на Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата до 2030 г. на Република България (ИНПЕК). При отсъствие на становище по ЕО на този план следва да се прилагат мерките становището по плана за ВЕИ от 2012 г. спрямо новите инвестиционни предложения.

4. Дискутирани промени в Директивата за ВЕИ⁵, предложени от Европейската комисия включват разпоредба приоритетни зони за ВЕИ да са изрично извън Natura 2000

Член 15в на законодателното предложение на комисията предвижда предпочитаните зони за производство на енергия от възобновяеми източници (т.нар. go-to areas) да бъдат изрично извън Natura 2000 зоните. Тази разпоредба засяга предпочитаните зони и от нея не следва, че всички ВЕИ проекти трябва да са извън зоните, но показва ясна концепция масираните инвестиции да бъдат приоритизирани извън Европейската екологична мрежа.

Тази разпоредба е все още само предложение, а не действащ нормативен акт, но няма причина тази концепция да не бъде взета предвид и разширена за всички ВЕИ проекти, още преди да са изготвени go-to areas, особено когато касае проекти с Европейски източник на финансиране, какъвто е Механизъмът за възстановяване и устойчивост.

5. Не са разгледани алтернативи за зоните за производство на ВЕИ, които да избягват националната екологична мрежа

Член 86, ал.3, т.8 на ЗООС изисква описание на мотивите за избор на разгледаните алтернативи. В раздел 9.1 МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ на том 2 на доклада по ЕО, не са разгледани алтернативи на местоположението на проектите по Инвестиция 14, въпреки описаните

2

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=097B884495B3F887A67704F9A37B0F8B?text=&docid=173520&pageIndex=0&doclang=BG&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2537791>

³ <http://forthenature.org/news/4405>

⁴ <https://www.me.government.bg/files/useruploads/files/eoos/stanoviste.pdf>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0222&from=EN>

значителни отрицателни въздействия в раздел V2 на Приложение към т.7.2.9. „Оценка на очакваните въздействия върху защитените зони по Натура 2000“.

Липсват данни, че извън националната екологична мрежа няма достатъчни площи за производство на ВЕИ. Напротив, неофициален анализ показва, че само наличните нарушени терени са достатъчни като площ за израждане на необходимия капацитет фотоволтаични електроцентрали (ФЕЦ)⁶ например. Не съществуват технологични пречки да не се избере конкретна алтернатива за проекти за ВЕИ извън защитените зони или в застроени площи в защитени зони.

6. Консенсус в организациите работещи на тема опазване на природата и климатични изменения и енергетика

Не на последно място, идеята инвестициите във ВЕИ проекти да се насочват извън националната екологична мрежа е постигната като пълно съгласие в активните природозащитни организации и организациите работещи по темите на климата и енергията.

Надяваме се препоръките ни да бъдат взети под внимание.

С уважение,

Елена Цингарска, член на УС на Сдружение за дива природа БАЛКАНИ

⁶ <https://3e-news.net/bg/a/view/34528/georgi-stefanov-1-3-ot-narushenite-tereni-u-nas-mogat-da-se-polzvat-za-fotovoltaichni-centrali?fbclid=IwAR1m1fmQjWaRLxkdzJP2SVeHV33oMeWRr99aC9SUJl2m17dm-lswOx5Knc>